

SERMO LXV.

In Natali Martyris Quadrati (1).

Habitus a S. Augustino XII Calendas Septembris, ubi explanatur quod dicit
Apostolus : *Humanum dico propter infirmitatem carnis vestrae*¹.

Hic sermo, qui eruitur ex Cod. Cass. xvii, fol. 318, ita Augustinum sapit, ejusque cogitationes et dicendi modum refert, ut ne dubitandi quidem locus supersit quin sit genuinus beati Doctoris fructus. Non solum codex nomen habet, sed et tempus indicat, quo dictus est; omnes sententiae Scripturarum citantur modo conformi cæteris sancti Augustini citationibus; omnia beati Doctoris circa delectationem in peccando, solitæque verborum pugnae passim deprehenduntur. Ponatur hic sermo post sermonem Maurinensem CCLXXXV.

SYNOPSIS.

I. Gaudet beatus Doctor fideles, utpote peregrinationis comites, videndo. II. Tria Deus odit : remanentem, redeuntem, aberrantem. III. Exemplo Pauli ostenditur proficiendi necessitas. IV. Idem explicare pergit, viam perfectionis ostendens.

¹ Rom. vi, 19.

(1) S. Quadratus, Eusebio, necnon et B. Hieronymo teste, a Apostolorum discipulus, Episcopus Atheniensis, Prophetiæ dono illustris, pro defensione religionis christianæ Adriano imperatori libellum apologeticum obtulit, valde utilem plenumque rationis et fidei, et Apostolica doctrina dignum, et tantæ admirationi omnibus fuit, ut persecutionem gravissimam illius excellens sedaret ingenium. (Hieron. de viris illustr. c. xix; Euseb. Hist. Eccles. lib. iv, cap. 23, ubi et Dionisii Corinthiorum episcopi affert auctoritatem).

V. Perfectus martyr Quadratus, ut ipsius nomine insinuat. VI. Exhibendum Deo idem ad minus servitium ac iniquitati. VII. Plus facere debemus cum Quadrato. VIII. Christus publice confitendus. IX. Contemnendus timor humanus. X. Ex illo vano timore obstaculum ponitur Paganorum conversioni. XI. Timendus potissimum Deus qui erubescens se erubescet.

I. PRÆSTITIT Dominus Deus noster, cui gratias simul agimus, ut videremus vos, et videremur a vobis, et si hoc est unde « Impletum est gaudio os nostrum, et lingua nostra exultatione¹, » quia vidimus invicem in carne mortali, quale erit gaudium nostrum quando ibi nos videbimus, ubi nihil de nobis invicem timeamus? Apostolus dicit : « Spe gaudentes²; » gaudium ergo nostrum quod nunc est in spe, nondum in re. « Spes autem, quæ videtur, non est, ait, spes. Quod enim videt quis, quid sperat? Si autem quod non videmus speramus, per patientiam expectamus³. » Si autem peregrinantes comites gaudent ad invicem in viâ, quale gaudium consequuntur in patria! In hac vita martyres certaverunt, et certando ambulaverunt, ambulando non hæserunt; ambulantes enim qui amant; non enim ad Deum passibus, sed affectibus currimus.

II. Via ergo nostra ambulantes quærit; tria sunt hominum genera, quæ odit, remanentem, retro redeuntem, aberrantem. Ab his tribus generibus malis, Domino adjuvante, vindicetur et defendatur gressus noster. Jam vero cum ambulantes sudamus (1), alius tardius ambulat, alius celerius, ambo tamen ambulantes. Excitandi sunt ergo remanentes, retro redeuntes revocandi sunt, errantes in viam ducendi: tardi exhortandi, ce-

¹ Psal. cxxv, 2. — ² Rom. xii, 2. — ³ Id. viii, 24, 25.

(1) Sic codex; credo quod legeudum sit, non sudamus, sed sunt duo.

leres imitandi. Qui non proficit, remansit in via; qui forte a meliore proposito declinat ad id quod deterius reliquerat, reversus est retro; qui fidem deserit, a via aberravit... (1).

III. Quis est qui non proficit? Qui se putaverit esse sapientem, qui dixerit: « Sufficit mihi quod sum; » qui non attenderit eum, qui dicit: « Quæ retro oblitus, in ea » quæ ante sunt extentus (2), secundum intentionem (3) » sequar ad palmam vocationis supernæ Dei in Christo » Jesu¹. » Currentem se dixit, sequentem se dixit, non remansit, non retro respexit; absit ut erraverit, qui viam ipsam docebat, qui et tenebat, et ostendebat. Celeritatem autem ejus ut imitemur, ait: « Imitatores » mei estote, sicut et ego Christi². » Arbitramur ergo nos, fratres charissimi, in via vobiscum ambulare. Si tardi sumus, prævenite nos, non invidemus; quærimus quos sequamur. Si autem nos existimatis celeriter ingredi, currite nobiscum. Unum est ad quod omnes festinamus, et qui tardius, et qui celerius ambulamus. Hoc ait ipse Apostolus: « Unum autem, quæ retro oblitus, in ea quæ » ante sunt extentus, secundum intentionem sequor ad » palmam supernæ vocationis Dei in Christo Jesu. » Ordo verborum est: Unum autem, unum sequor. Ut autem hoc diceret, supra quid dixit? « Fratres, ego me ipsum » non arbitror apprehendisse³. » Ecce qui non remanet,

¹ Philip. III, 13 et 14. — ² 1 Cor. IV, 16. — ³ 1 Cor. XV, 10.

(1) Hic leguntur quædam verba, quæ utpote mutila aut immutata nullum sensum asserunt, videlicet: *Cum tardis sit nobis, sed a celeribus ratio cum ambulantis. Tamen.* — (2) Cod. male *extent.* — (3) Sic B. Augustinus citat hanc Apostoli sententiam, ut videre est Serm. CLIV, n. 4; Tract. IV in Epist. Joan. cap. 3, n. 6; Enar. in Psal. XXXVIII, n. 6; Enar. in Psal. XXXIX, n. 3; Enar. in Psal. CXLIX, n. 8; Contra duas Epist. Pelagian. lib. III, n. 22; Serm. CCLXI, n. 3; Serm. CV, n. 7; Serm. CCLV, n. 6. In his omnibus locis semper legitur *extentus*, et *secundum intentionem*.

qui non se arbitratur apprehendisse; ecce qui non peregrinatur (1), ecce qui non errat in via, ecce qui gaudet in patria. « Ego, » inquit. Quis ego? « Qui plus omnibus illis laboravi (2)? » Et tamen ubi ait: « Plus » illis omnibus laboravi, » non dicit: « Ego non me ar- » tror apprehendisse. » Bene ibi Ego, ubi humilitatis locus est, non elationis (3). Ego, inquit, quantum ad me attinet, non me arbitror apprehendisse. Hoc ipse ubi ait: « Plus omnibus illis laboravi, » sequitur: « Non » ego autem, sed gratia Dei mecum¹. » Numquid Dei gratia non apprehendit? Merito ibi Ego; non apprehendere enim nostræ infirmitatis est, apprehendere adjutorii est gratiæ divinæ, non infirmitatis humanæ (4).

IV. Quis ergo est, qui ostendat nobis, quis est qui doceat nos, quis est qui digne insinuet nobis, quomodo verum sit, quod tamen sine dubitatione verum est, non esse in nobis nostrum, nisi peccatum? Hoc noverit pietas, hoc in se accuset infirmitas, hoc sanari appetat charitas. « Non quia jam acceperim, ait (1), aut jam » perfectus sim (2). » Et tunc subjecit: « Fratres, ego me » ipsum non arbitror apprehendisse. » Et cum exhortaretur ad currendum, et ad ea quæ ante sunt cor extendendum; « Quotquot autem perfecti, ait, hoc sapiamus¹. » Supra dixerat: « Non quia jam acceperim, aut jam perfectus sim; » et postea dicit: « Quotquot autem perfecti (2), hoc sapiamus. » Se ipsum tam magnum Apostolum dixerat esse imperfectum, modo jam plures perfectos invenisse dicit: « Quotquot autem perfecti hoc » sapiamus. » Est ergo perfectio, et perfectio est perfec-

¹ 1 Cor. XV, 10. — ² Philip. III, 12. — ³ Ibid. 15.

(1) Cod. *peregrinari.* — (2) Vide Serm. CCLXI, n. 3. — (3) Vide Tract. IV, in Epist. Joan. cap. III, n. 6. — (4) Vide lib. de Gratia et libero Arbitrio, n. 1, et Contra duas Epistolas Petilian. lib. III, n. 22.

tus viator. Qui nondum perfectus est perventor, perfectus viator bene accedit, bene ambulat, viam tenet; sed tamen viator nondum apprehendit. Nam utique si ambulat, et in via ambulat, aliquo ambulat, et ad aliquid pervenire conatur; quo ergo pervenire conabatur? Apostolus nondum apprehenderat; et hortatur perfectos, ut scirent imperfectionem suam; perfectio viatoris est; novit enim quantum transgressus est, quantum illi remaneat. Sciamus ergo nos non esse perfectos, quotquot simus perfecti, ne remaneamus imperfecti.

V. Quid dicemus, fratres, perfectus martyr Quadratus, quid quadrato perfectius? Paria sunt latera, undique æqualis est forma, quocumque verterit, statio est, non ruina. O nomen pulchrum! demonstrans figuram et indicans rem futuram! Jam Quadratus et antea vocabatur, et nondum coronabatur, nondum in tentatione apparuerat, per quam esset ille quadratus, et tamen quando vocabatur, pronuntiabatur prædestinatus ante mundi constitutionem, et ut hoc vocaretur, hoc in illo compatitur, ut impleretur; et tamen ambulabat, et tamen adhuc in via erat; et quandiu erat in corpore totum, timebatur, et ne remaneret, et ne retro rediret, et ne exorbitaret. Nunc vero cucurrit viam, finivit, in solido stetit, coædificatus est ab artifice arcæ Dominicæ, quæ in figura jussa est ædificari de lignis quadratis (1). Modo jam nullam tentationem timet, audivit vocatorem, audivit illum, et ille invocatorem secutus est (2); secutus est Salvatorem, portat habitatorem; contempsit mundum blandientem, vicit terrentem, evasit furentem. Magna

(1) Hæc in Scriptura sacra non leguntur secundum Vulgatam; dicitur solummodo arcam fieri debuisse ex lignis setim. Exod. xxv, 10. — (2) Hæc forte redundat ex copistarum errore, melius legeretur: *Audivit vocatorem, secutus est salvatorem.*

est, fratres, Martyrum gloria; prima in Ecclesia; quæcumque sunt aliæ, sequentes sunt; non enim frustra dictum est quibusdam (1): «Nondum usque ad sanguinem adversus peccatum certastis¹.» Quando tolerat, quando sustinet mundum sævientem, qui spernere non potest blandientem?

VI. Ait idem Apostolus: «Humanum dico propter infirmitatem carnis vestræ; sicut exhibuistis membra» deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem².» Magnum est valde quod videtur hortatus; metiatur se unusquisque in his verbis Apostoli; non adulatorie palpet se, appendat se, et dicat sibi verum, quod (2) a me expectat audire. Ipse sibi dicat: Ego disposui speculum proponere, ubi se quisque attendat; non sum ego speculi fulgor, qui faciem suam intuenti renuntiem; facies enim illas dico modo, quas habemus intus; ipsas per aurem convenire possum, videre non possum. Speculum sane propono; attendat se unusquisque, et renuntiet sibi ipsa verba Apostoli, quæ commemoravi. Indicem speculi accipite: «Humanum dico» propter infirmitatem carnis vestræ; sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ in sanctificationem. » Quid est «Sic?» Sicut illud, ita et illud (3). Quando exhibebas membra tua arma iniquitatis peccato ad immunditiam delectabat te? Interrogo, attende, responde: Delectabat te? Audi respondentem, et jam tacentem; non enim faceres, nisi delectaret. «Sicut ergo exhibuisti membra tua deservire immunditiæ

¹ Hebr. xii, 4. — ² Rom. vi, 19.

(1) Vide Serm. cccxviii, n. 11. — (2) Cod. *quid*. — (3) Vide Serm. clix, n. 6 et 7, et Epist. cxlv ad Anastasium, n. 5.

» ad iniquitatem, » cum delectatione ista fecisti, ita delectet te aliquando justitia. Nolo timore facias, dicit tibi Deus; numquid enim timore faciebas? « Sic, inquit, sic. » Sicut exhibuistis membra vestra deservire immunditiæ » ad iniquitatem, sic nunc exhibete membra vestra deservire justitiæ ad sanctificationem. » Ad justitiam timore compelleris, ad immunditiam amore currebas. Quid pulchrius sapientia? Rogo vos; digna est vel sic amari, quomodo amata est immunditia; quando currebas ad immunditiam, prohibebaris, et ibas; patrem offendebas, et currebas; paratus eras exhæreditari, et ab illius pravitate non separari. Quid dicturus es? Hoc a te exigit justitia, quod de te habuit immunditia. Audistis Evangelium: « Non veni pacem mittere in terram, sed gladium¹. » Dixit se (1) separaturum filios a parentibus. Ergo attende illam machæram; forte vis Deo servire, et pater prohibet. Quando immunditiam diligebas, etiam patre prohibente currebas; modo te prohibet justitia amatorem suum. Invenisti et hinc patrem prohibentem; exere libertatem tuam, qui exeruisti tunc cupiditatem tuam. Paratus eras tunc exhæreditari, et ab illius immunditiæ pravitate non separari; paratus esto exhæredari, et a justitiæ pulchritudine non separari. Magnum est, sed justum est. Quis est qui audeat dicere: Sed plus debuit amari immunditia, quam justitia?

VII. Interim justitia gradum tibi facit: Certe, inquit, dissimilis sum; certe plurimum distat inter illius immunditiæ tenebras, et lucem meam, inter illam pravitatem et pulchritudinem meam, inter illius decus et decus meum. Certe plurimum distat; interim gradum pono; sic volo; nam plus debeo, plus omnino debeo;

¹ Matth. x, 34.

(1) Cod. male non habet *se*.

quantum disto, tantum debeo; sed humanum dico, divinum differo; quare divinum differo? « Humanum dico » propter infirmitatem carnis vestræ; » ideo sic quia parco adhuc infirmitati; ideo, « Sicut exhibuistis membra vestra » deservire immunditiæ ad iniquitatem, sic, » nunc plus quidem debetis, sed saltem sic ambulate; ad hoc pervenite, sed ex hinc transite. Interim « Humanum dico, » sed sicut illud, ita et hoc. Numquid quadratus sic? non plane sic, sed plus; et digne plus. Attendite enim illas immunditias, et videte quid plus de vobis exigit pietas et charitas, et justitiæ pulchritudo, et sanctificationis dulcedo. Quid de vobis plus exigit, attendite.

VIII. Amator immunditiæ facta sua mala sciri non vult, timet ne inde damnetur, timet inde carcerem, timet judicem, timet carnificem. Uxor alienæ pudicitiam appetit, maritum fallit, tenebras quærit, conscium perhorrescit, judicem metuit; timet sciri, quia timet inde puniri. Jam vero illud plus quod sibi exigit (1) pulchritudo justitiæ. Quid interim distulit Apostolus cum diceret: « Humanum dico propter infirmitatem carnis » vestræ? » Audi hoc a Domino: « Quod dico vobis in » tenebris, » hoc est in occulto, « dicite in luce, et » quod in aure auditis, super tecta prædicate¹. » Numquid prædicat super tectum adulter flagitium suum; sed ille non solum non prædicat super tectum, sed quærit occultari tecto. Quare hoc ille? quia tunc usque potuit amor immunditiæ; timet enim detegi, timet puniri. Hi vero amatores illius invisibilis pulchritudinis, amatores illius decoris, ubi est ille « Speciosus forma præ filiis » hominum², » amatores ergo illius pulchritudinis, unde non timent prædicare super tecta, quod in aure audie-

¹ Matth. x, 27. — ² Ibid. 28.

(1) Cod. male quod sibi exigit plus,

rant? quære unde timeat ille; ne (1) cognoscatur, et puniatur; quære unde iste non timeat; ipse Dominus secutus adjunxit. Cum enim dixisset, « Quæ dico vobis » in tenebris, dicite in lumine, et quod in aure auditis, » super tecta prædicare; nolite, inquit, timere eos qui » corpus occidunt, » ut quæ auditis in tenebris, in lumine dicatis, et quod in aure auditis, super tecta prædicetis. « Nolite timere eos qui corpus occidunt. » Timeat adulter eos qui corpus occidunt; cum enim adulter ille perdiderit corpus, voluptatum perdidit officinam; ille timeat perdere corpus, qui vivit ex corpore; totum enim quod concupiscit, per corpus operatur. Ideo in illo voluptas non sufficit; inardescit cupiditate, quoadusque perveniat ad corporis immundissimam voluptatem.

IX. Tu autem, homo Dei, si habes oculos cordis, unde videas pulchritudinem pietatis, unde videas pulchritudinem charitatis, si habes oculos cordis, vide unde fruaris anima tua; ut enim ea fruaris, non membra corporis quæris. Timeat perimi corpus amator sordidæ voluptatis, sed « Pax in terra (2) hominibus bonæ voluntatis¹. » Quam longe es ab hoc amore, o Christiane! Utinam usque ad illud « Humanum » pervenias, et cum delectatione benefacias, sicut antea cum delectatione peccabas; si enim cum delectatione benefacias, si cum delectatione in Christum credis, si cum delectatione sapientia ejus prava capacitate perfrueris, si cum delectatione præceptum audis et facis, coepit in te esse illud « Humanum propter infirmitatem tuam; » jam coepisti habere « Bonum datum², » sed necdum implesti quadratum; sed sicut dixi, supervenisti, accede; adhuc via est; noli remanere; est adhuc quod facias, noli ti-

¹ Luc. xi, 13.

(1) Cod. male nec — ² Id. in hominibus.

mere; noli (1) abscondere bona facta tua, timendo reprehensores, exagitatores (2). Quid tibi dicit magnus Apostolus? de coelo tibi pudet. Petunt (3) unde venis, et times dicere de Ecclesia; ne dicat tibi: « Non te pudet, barbate, ire quo eunt viduæ et aniculæ. » Ne audias. Times dicere: In Ecclesia fui. Quomodo ferres persecutorem, qui horrescis insultatorem? Et certe tempus est pacis. Illi erubescere debuerunt; erubescunt tam multi qui accesserunt, et non erubescunt tam pauci qui remanserunt. Et hi accesserunt: Quo? Illi remanserunt: Ubi (4)? Accesserunt hi ad lucem pacis, remanserunt illi in tenebris confusionis. Non erubescitis glorianda (5) erubescere; non erubescunt illi pudenda, et vos erubescitis glorianda? Et ubi est quod audistis: « Accedite ad » eum et illuminamini, et vultus vestri non erubescant¹?

X. Hæc dixi, fratres mei, quoniam scio et plurimum doleo timeri linguas paucorum Paganorum, non sævientium, sed tantum insultantium, et teneri animos credere volentium, cum non acquiescunt in exhortationibus Christianorum. Et quid plura? Aut quid ego dicturus sum? Vides exagitari nescio quem Paganum, ne fiat Christianus; et qui Christianus, taces; pro magno habes, quia tibi parcit, id est, quia tibi non insultat. Quando illum deterret, dicis in corde tuo: « Deo gratias, nihil dixit. » Fugis non carne, sed mente; ibi stas et fugis; times ne in te lingua maledica convertatur, et non subvenis ei quem debes Christo lucrifacere; non subvenis;

¹ Psal. xxxiii, 6.

(1) Deest in cod. vox *noli* his repetita, quam exigit sensus. — (2) Hic mendum irrepsisse crediderim, vellemque legendum, *timendo reprehensores, excogita quid tibi dicat Apostolus*, etc. — (3) Codex ridicule: *De coelo tibi pendent pedes*. — (4) Cod. malam habet punctorum dispositionem, nempe: *Et hi accesserunt, quo illi remanserunt; accesserunt hi ad lucem*, etc. — (5) Cod. male gloriando.

taces; ut dixi, non carne, sed mente fugis. Mercenarius es; vides hunc venientem, et fugis.

XI. Et quid plus ego dicturus sum? Modo audivimus omnes; Dominus terreat; qui amandus est, ipse metuendus. «Qui me, inquit, confusus⁽¹⁾ fuerit coram hominibus¹;» et videte quando ista dicebat, quando mundus non credebat, sed fremebat; «qui me confusus fuerit coram hominibus, confundam eum coram Patre meo, qui in coelis est. Qui autem me confessus fuerit coram hominibus, confitebor illum et ego coram Patre meo, qui in coelis est².» Vis negari a Christo, an vis confiteri a Christo? Longe habebis insultatorem, quando tui Christum inveneris negatorem. Veniet⁽²⁾ quod pollicitur. Qui tanta exhibuit, de solo die iudicii fallax invenietur? Absit; habeant illi perfidiam suam, imo vero et ipsi careant perfidia sua; sed proponite vos illis ad confessionem imitandos, non ad silentium superandos; illi enim si invenerint Christianos fortiores, infirmorum defensores, assertores⁽³⁾ fidei libertate confitendi, prudentia⁽⁴⁾ docendi, charitate instruendi, silebunt, credite. Quid enim dicant, non habent⁽⁵⁾. Vox inanis est, cymbalum tinnit. Quod destitit in templis ipsorum, remansit in ore ipsorum.

¹ Marc. viii, 38. — ² Luc. xii, 8.

(1) Id. *confessus*. — (2) Id. *perperam veni, et quod pollicitur*. — (3) Id. *assertiones*. — (4) Id. *prudentia*. — (5) Id. *quid enim dicent non habent*.

SERMO LXVII.

In Natali Joannis Baptistæ III.

Hic sermo qui eruitur ex cod. Cass. cxxiii, f. 145, nullam affinitatem habet, licet brevior existat, cum sermone cccclxxx inter dubios, de quo annotant Maurini plurimos versus reperiri qui in suo loco non collocantur, unde illos immutare sunt coacti. Nec illis obstantibus curis sermo videtur in pluribus parum connexus, unde centonem potius repræsentat quam verum sermonem. Noster autem ille, multo connexior, verum melius sancti Augustini foetum redolet, nisi, ut probabilius crediderim, utrumque ad beatum Doctorem pertinere dixerimus, ita ut ex eodem argumento loquens ad eandem fere sententias eademque verba memoriter retenta quasi invitus redierit. Quod eo verisimilius evadit, quod in plerisque de sancto Joanne Baptista sermonibus in eisdem sæpius cogitationes recidat. Unde hujus nostri sermonis locus in editis post sermonem primi supplementi nostri lvi, cum numero in Natali sancti Joannis Baptistæ x.

SYNOPSIS.

I. Breve exordium. II. Visio Angeli, et ejus allocutio ad Zachariam. III. Elisabeth gravida et pariens. IV. Joannis in utero matris exultatio. V. Comparantur generationes Mariæ et Elisabeth. VI. Joannis humilitas. VII. Joannes martyr veritatis, et in ipso martyrio humilis.

I. GRATIAS agimus Domino Deo nostro, fratres charissimi, qui nos ad videndum sanctitatem vestram sua

miseratione perduxit, et donavit nobis hoc gaudium, quod de mutuo invicem habemus affectu. In cuius vos (1) ergo nomine salutamus, ipse debet esse auctor nostri sermonis, qui est largitor nostræ salutis. Nam de quo alio loquamur vobis, nisi de illo, qui modo ex Evangelio loquebatur vobis?

II. Zacharias itaque sacerdos Dei summus, cum in ordine vicis suæ sacerdotio fungeretur, intravit in Sancta sanctorum. Et populus sequebatur eum, ut cum illo Dominum orarent in templo. Cumque sacris altaribus assistens Deo munera devotus offerret, apparuit illi Angelus Domini stans a dextris altaris in illa hora supplicationis. Cumque Zacharias, viso eo, formidine turbaretur; ait illi Angelus: « Ne timeas, Zacharia, exaudita » est deprecatio tua; ecce enim Elisabeth uxor tua concipiet, et pariet tibi filium, et vocabis nomen ejus » Joannem. Et Zacharias respondit: Unde hoc mihi? » Ego sum senex, et uxor mea sterilis, et processit in » diebus suis¹. » Angelus a Domino mittitur. Nuntiat Zachariæ filium nasciturum, et ille se suamque conjugem sciens ætate propectos, dubitat esse futurum. Et cum hoc negat ætati, non credidit majestati; oblitus quippe nihil impossibile Deo. Cui Angelus respondit dicens: « Quoniam non credidisti verbis meis, quæ implebuntur in tempore suo, ecce eris mutus, nec loqui poteris, » donec impleatur verbum Dei². » Quid putamus (2), fratres charissimi? quia sacerdos ille ideo intraverat in Sancta sanctorum, ut filius precaretur a Domino? Absit. Dicit aliquis, unde hoc probas? Unum est quod breviter dico. Si petiisset filium, crederet annuntiatum. Angelus

¹ Luc. 1, 8-18. — ² Ibid. 19 et 20.

(1) Cod. male *in cuiusvis ergo nomine vos*. — (2) Vide Serm. cccxi, n. 3.

autem Domini ei dicit, quod ei sit filius nasciturus, ille non credidit. Quis rogat sine spe? aut quis non credit in spe? Si non speras, quare petis? Si speras, quare non credis?

III. Interea Elisabeth conceptum portabat infantem; in publicum pro pudore muneris egredi nolebat, quia quod habuit erubescerat. Sed pudor eam revocabat ad propectum ætatis. Munus juventutis tempus protulit senectutis. Non peperit tempore quo volebat; sed genuit ætate, quando nolebat. Lactavit infantem in senectute, quæ fuit sterilis in juventute. Hoc non fuit communis carnis affectio, sed erat divinæ majestatis promissio; Zacharias enim filium ex se nasci non credebat; Deus autem Prophetam mittere disponebat. Natus ergo Joannes ex semine virili, sed præcepto verbi divini. Natus, inquit, Propheta, non sine patris invidia, quem suæ mentis præpedivit perfidia. Non credidit divino præcepto, et vinctus est linguæ impedimento.

IV. Infans in utero matris exultavit, et de ventre prophetavit. « Unde hoc mihi, ut veniat Mater Domini mei » ad me¹? » Magna humilitas, fratres mei, quia Mater Salvatoris venit ad matrem Præcursoris. Salutabat Christum Joannes, et ambo non videbantur in carne. Christus enim in utero Mariæ hospitabatur, et Joannes in ventre Elisabeth portabatur. Denique et de ipso vox prophetica ex persona Christi cecinit dicens: « Priusquam te » formarem in utero, novi te; et antequam exires de ventre, sanctificavi te, et Prophetam in gentibus posui te². » Beatæ sunt talium matres, quæ Sanctorum et Dominorum factæ sunt genitrices; et beatæ semper erunt quæ talium matres dici meruerunt.

V. Agnoscamus itaque amborum nativitates, et discer-

Luc. 1, 43. — ² Jerem. 1, 5.

namus singulorum admirabiles generationes (1). Is de sterili, ille de virgine. Sterilitas conversa est in foecunditatem; Virginitas mansit post foecunditatem. Sterilis genuit Praeconem, virgo genuit Judicem. Elisabeth genuit Joannem baptizantem, Maria peperit Christum Salvatorem. Hi duo, Christus et Joannes, Dominus et servus, humilitas et claritas, Deus humilis in claritate, homo humilis in infirmitate, Deus humilis propter hominem, homo humilis propter se hominem. Deus enim humilis, ut prodesset homini; homo humilis, ut non obseset sibi (2).

VI. Agnoscat servus humilitatem suam, ostendat Dominus majestatem suam. Dicat idem Joannes: « Non sum dignus corrigiam calceamentorum ejus solvere¹. » Multum se humiliaverat, si diceret: Dignus sum. Quid enim si diceret, Dignus sum? Numquid sederet in iudicio ad dexteram Patris? numquid veniret ad iudicandum vivos et mortuos? Sed quid dicit? « Me oportet minui, illum autem crescere². Qui post me venit, ante me factus est³, cujus non sum dignus corrigiam calceamenti solvere⁴. » Magna humilitas, et hoc est dignus amicus sponsi (3). Dicturus enim erat amicum se esse sponsi. Et ne illa amicitia aequalitas forte ab aliquo imprudente intelligeretur, dicit se amicum propter amorem, dejecit se ad vestigia propter timorem.

VII. Et in ipsa differentia passionum intelligamus, quid est « Illum oportet crescere, me autem minui. » Legimus Joannem passum, et martyrem pro Legis veritate, non pro Christi nomine. Non omnino pro ipso

¹ Luc. III, 16. — ² Joan. III, 30. — ³ Id. I, 15. — ⁴ Luc. III, 16.

(1) Vide Serm. cxciii, n. 1. — (2) Vide Serm. cclxxx, n. 7. — (3) Vide Serm. cclxxxvii, n. 3, et Serm. ccxc, n. 3, et Serm. cclxxx, n. 6.

nomine Christi, quia non enim ideo decollatus est Joannes quoniam confessus est Christum, aut quoniam cogebatur negare Christum; sed quoniam monebat temperantiam, monebat justitiam, et dicebat Herodi: « Non tibi licet habere uxorem Philippi fratris tui¹, » ideoque occisus est. Si ergo occiditur non pro Christi nomine, tamen pro Legis veritate, quia veritas Christus est. Loquantur ergo istae ambae passionis: « Illum oportet crescere, me autem minui². » Illum dicat in Cruce exaltari, se autem capite decollari. Ille crevit in ligno, hic est diminutus in gladio. Haec amborum locutae sunt passionis. Hoc mysterium loquantur et dies (1). Nascitur Christus, et augentur dies, nascitur Joannes, et minuuntur dies. Minuatur ergo honor hominis, et augeatur honor Dei, ut honor hominis inveniatur in honorem Dei.

¹ Marc. VI, 18. — ² Joan. III, 30.

(1) Vide Serm. cclxxxvii, n. 4, et Serm. cxcvii Append. n. 2, et Serm. cclxxx, inter dubios, n. 8.